

BALLAI LÁSZLÓ

Telechronia

© COPYRIGHT 2009, BALLAI LÁSZLÓ, MINDEN JOG FENNTARTVA.

MEGJELENT AZ „EZREDVÉG” IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALOMKRITIKAI FOLYÓIRAT
XIX ÉVFOLYAM, 11. (2009. NOVEMBERI) SZÁMÁNAK „GÖRBE TÜKÖR” ROVATÁBAN.

EZ A MŰ AZ ÍRÓ HONLAPJÁRÓL, A
[HTTP://WWW.VASAROS.COM/ART/BALLAI/](http://www.vasaros.com/art/ballai/)
OLDALRÓL SZÁRMAZIK.

A SZÖVEG BÁRMINEMŰ MEGVÁLTOZTATÁSA, VALAMINT KERESKEDELMI CÉLÚ SOKSZOROSÍTÁSA
CSAK A SZERZŐ KÜLÖN, ÍRÁSBELI ENGEDÉLYÉVEL LEHETSÉGES.

E-MAIL: BALLAI@VASAROS.COM

(P) 2002, BY VASAROS DOT COM

A férjem mással él – a lakásunkban. Csak őt nézi. Rám se hederít. Csupán az étkezések alkalmával hajlandó elmozdulni a közeléből. De akkor is rajta csügg. Mindennel felhagyott a kedvéért. Hozzászabta az időbeosztását. Megváltoztatta a politikai nézeteit. Tehetetlenül állok a helyzet előtt. Próbáltam józan szóval hatni rá. Meg sem hallgatott. Kértem, könyörögtem, forduljunk pszichológushoz. Talán egy független szakember tanácsát megfogadja, és rendezhető lesz a kapcsolatunk. Azt mondta, én oda megyek, ahová akarok, csak hagyjam békén. Kétségbe vagyok esve. Nem tudom, hol siklott ki az életünk. Mit rontottam el? Hibás vagyok-e egyáltalán?

Nem is olyan rég hétvégenként nagyokat kirándultunk a budai hegyekbe. A János-hegyen, a Széchenyi-hegyen, a Hármashatár-hegyen is megvolt a magunk útvonala. Kedveltük a különleges közlekedési alkalmatosságokat, a fogaskerekűt, a libegőt, az úttörővasutat. Esős időben a múzeumokat jártuk. Én legszívesebben a Várba mentem. Figyeltem, milyen kiállítás nyílik a Galériában, a Ludwig-múzeumban. Bizonyos műalkotások nem ragadták meg a képzeletünket, például a villanykörtékből készült szobrok. A Topkapi csodálatos kincseit azonban soha nem felejttem el. Az uramra a mongóliai dinoszauruszcsontok tették a legnagyobb hatást. Ő különben a Szépművészeti Múzeumot kedvelte a legjobban. Mindig meg kellett nézzük az egyiptomi tárlatot.

Vasárnaponként étteremben ebédeltünk. Természetesen attól kezdve, hogy a törlesztő részletek mellett megengedhettük magunknak. Istenem, mindent OTP-kölcsönből vettünk, a lakást, a bútort, a hűtőt – a tévét. Nem is tudom, hogy verhettük annyiféle adósságba magunkat. Az ifjúság felszabadultan tud repkedni a körülmények felett. Senkinek nem kívánok nagyobb boldogságot, mint amelyben akkoriban – negyven éve – éltünk. Jobbára kisvendéglőkbe jártunk. Ünnepi alkalmakkor nívósabb helyekre is meghívott a férjem, mint a Gundel vagy a Hungária, melyekre a közönséges halandó mostanság gondolni sem merhet. Ó, azok a lángoló Gundel-palacsinták! Látvány, illat, íz eleven emlékei.

Épp az első tévékészülék megvásárlását követően szálltak le az amerikaiak a Holdra. Napirendünkbe beköltözött a Híradó. Mintha az új csodát, a szovjet választ vártuk volna, a Mars, a Jupiter meghódítását. Lassacskán politikailag igen tájékozottak lettünk. Megismerkedtünk az új gazdasági mechanizmus célkitűzéseivel. És az eredményekkel. Láttuk, amint az olajválság megrázza és földhöz teremt a kapitalista világot. A KGST-kooperáció és pártunk helyes irányvonalának következtében a mi jövedelmünk lassacskán, de biztosan növekedett. Egészen 1979 őszéig, amikor átlagosan tizenöt százalékkal megemelkedtek a fogyasztói árak. Erre is volt magyarázat. A szocializmus építésének jelenlegi szakasza megköveteli a gazdasági szerkezet átalakítását. Összességében megtakarításaink jócskán felülmúlták törlesztő részleteinket. Biztonságban éltünk. Jártuk a hegyeket, a múzeumokat. Az Orion képernyőjén keresztül a világ minden tudományos eredménye, háborús borzalma és nyomorúsága filmszerűvé vált. Úgy pergett le, mint az Ivanhoe vagy a Tenkes kapitánya. Megnéztük, kicsit izgultunk, azután nyugodt álomra hajtottuk a fejünket. Az elektronsugárzást nem éreztük olyan valóságosnak, mint a tyrannosaurus medencecsontját a múzeumban, a tavaszi levegő illatát a Szabadsághegyen, vagy a csülökpörköltet a Budagyöngyében.

A kilencvenes évek elején azután a Budai Kábeltévé társaság igen kedvező ajánlattal keresett meg bennünket. Havi ezer forintért húsz csatornát biztosítanak. Húszat!

– De egyszerre csak egyet lehet nézni – értetlenkedtem.

– Ugyan – magyarázta a férjem –, a választék bővüléséről van szó. Ha rossz műsor van az egyik adón, válthatunk a másikkra, a harmadikra.

– Ha rossz a műsor, kikapcsoljuk a tévét, mint eddig. Ahhoz, hogy megnézzük a Híradót és a filmet, nem kell más csatorna.

– A televíziózás is fejlődött. Mi sem a fekete-fehér Orionon, hanem a színes Sony-n figyeljük az adást. Ma már olyan produkciókat készítenek, amilyenek korábban elképzelhetetlenek lettek volna. Ezeket mind a kereskedelmi televíziók hozzák.

Bekötötték a kábelt. Ám a haladott programok gyengébbnél gyengébbre sikeredtek. Normális filmet sem adtak a kereskedelmi adók, csak hollywoodi szennyet. Két év után felbontottuk a szerződést. Noha nem fizettünk, a jelet foghattuk. A felettünk lakókhoz

ugyanis rajtunk keresztül vezetett a kábel. E tény növelte az uram televíziózási kedvét.

1998-ban a UPC felvásárolta a kábeltvé társaságot. Az általa kiépített, úgynevezett csillagpontos rendszer nem tette lehetővé a potyázást. Ahány lakás, annyi vezeték. Az alapcsomag havi kétezer forintba került. Komoly tanakodásba fogtunk a férjemmel.

– Az alapvető tájékoztatást megkapjuk a Magyar Televízió két csatornájáról – mondtam.

– Ellenben a kereskedelmi csatornákon sok új filmet mutatnak be – érvelt ő.

– A moziban kettőnknek kétezer forintba kerülne a jegy. Itthon ugyanezért a pénzért egy hónapon át annyi filmet láthatunk, amennyit csak akarunk – negyven csatornán.

Az uram ettől fogva, mintha a legnagyobb költséghatékonyságra törekedett volna, egyre több időt töltött a tévé előtt. Elmaradoztak a hétvégi programok is. Igaz, visszérgyulladásom miatt hónapokig kímélnem kellett magamat. A következő tavasszal azonban férjem már a televízióra hivatkozva nem akart velem kirándulni. Mert hogy érdekes műsor van. Mindannyian berozsdásodunk, elkopunk. A férfi ezt nehezen vallja be. Valamije fáj, majd elmúlik. Ha nem, úgy is szól, és elmegyünk az orvoshoz. Kiderült, hogy az uramnak semmilyen panasza nincs.

Sokáig csak azt vettem észre, hogy egyre többet ül a képernyő előtt. Már nem valamilyen műsor miatt kapcsolta be a készüléket, hanem a tévézés önmagában való élményéért. Ha nem talált kedvére való programot, akkor idegesen kapcsolgatott egyik csatornáról a másikra, egy-két perc alatt bekalandozva mind a negyvenet. Legnagyobb kedvét a brutális jelenetekkel zsúfolt akciófilmekben, illetve a végtelenül unalmas politikai vitaműsorokban lelta. Egyre sértőbbnek éreztem a helyzetet. Miért kell nekem valami nem várt látogatót, kellemetlen idegent kerülnem? Állandóan más emberek hangja szól a lakásunkban. Az ő véleményük, állásfoglalásuk helyettesíti az együtt élő emberek közötti kommunikációt. Ekkor már nem is társalogtunk. A tévé állandó jelenléte miatt otthonunk elveszítette intimitását.

Hogy még ennél is nagyobb a baj, arra csak a 2002-es választási idegfront alatt figyeltem fel. Akkor, amikor az egyik párt, hogy megnyerje a választásokat, gyakorlatilag háborús állapotokat idézett elő az országban. A konyhában tevékenykedtem, amikor hangot hallottam a szobából. Azt hittem, nekem szólnak. Beszaladtam. Hihetetlen látvány tárult a szemem elé. Az uram élénk taglejtéssel magyarázott – a televíziónak.

– Te a tévéhez beszélsz? – kérdeztem hűledezve.

– Nem, dehogy is... – mondta a férjem felrezenve, és visszaült a fotelba. – Miből gondold?

Néhány napig ugyan résen volt, és ha bejöttem a szobába, visszafogta magát. De aztán már nem törődött velem. A vitákban az általa támogatott párt emberére szájatva figyelt. Míg ha az ellenfele kapott szót, hangosan szidalmazta, s végeredményben nem is hallotta, mit mond. Azokkal a minősítő kifejezésekkel élt, amelyeket az ellenzék mindennapos használatúvá tett a kormányoldal vonatkozásában: „hazug”, „idegenszívú”, „hazaáruló”. Ha azt mondtam, hogy azelőtt a televízióhoz igazította a programját, most már egészében véve érte s vele élt. Amikor felkelt, bekapcsolta. Borotválkozás, fogmosás közben rá-ránézett. Étkezés alatt felé fordította a székét. Végül csak szedni jött az asztalhoz, tányérjával gyorsan a fotelba telepedett. Mivel többször megégette és leette magát, beszerzett egy masszív fatálcát, és a tévé előtt arról evett. Estéknként a képernyő előtt bóbiskolt. Ha szóltam neki, hogy feküdjön le, ideges lett. Egyszer – amikor több órája hangosan hortyogott – kikapcsoltam a készüléket. Vérben forgó szemekkel nekem rontott, és az öklével hadonászott az orrom előtt.

– Ki vagy te, hogy kikapcsolod a tévémet? – üvöltötte.

Azt hittem, agyonver. Ámde eszébe jutott, hogy miről maradhat le, míg velem dulakodik, és gyorsan újraindította. Abban a pillanatban összeolvadt az elektronsugárzással. Engem el is felejtett. Átsírtam az egész éjszakát.

Nem sokkal ezt követően háromszor is adták a Rambót, melyben megtetszett neki egy fordulat. Azóta, ha meglát, ennyit mond: – Ki a fene maga?

Mást nem is mond nekem. Lassanként kezdem azt hinni, tényleg nem ismer meg. Mi jöhet még? 2006. szeptember 19-én hajnalra virradóan egyenes adásban közvetítették, amint ellenzéki csoportok megostromolják a televízió székházát. Nem Santiago de Chilében,

se nem Luandában vagy Manilában – nem, Budapesten. Törtek, zúztak, gépkocsikat gyújtottak fel – az egyikről a tűz átterjedt a főkapura. Összeverekedtek a rendőrökkel, kőzáport zúdítottak rájuk. Elfoglalták a Magyar Televíziót.

Amikor a homlokzati erkélyen diadalmasan lengette az árpádsávós lobogót egy feketeinges alak, a férjem felröhögött: – Na, most megkapták a rohadtszidók!

Nem. Ez nem az én férjem! Ez nem az én lakásom! Ez nem az én világom! Kirohantam a szobából, a lakásból. El, el innen. Egy percig sem bírom itt tovább. De hová mehetnék? Nekiestem a lépcsőház üvegfalának. Minden ablakban az a jellegzetes, vibráló fény játszott, amelyet az elektronsugárzás vetít a falakra. Ha bekopogok egy ajtón, nem tudhatom, hogy azt a krónikus tévénézés mely stádiumában levő ember nyitja ki. Mert, döbbsentem rá, ez az új népbetegség. A telechronia.

VÉGE